

kładu odprężonego nie przekracza sześciokrotnej grubości pokładu odprężającego lub wybranej warstwy w tym pokładzie oraz

b) po odprężeniu tąpnięcia nie występują.

3. Do drugiego stopnia zagrożenia tąpnięciami zalicza się:

- 1) części pokładów skłonnych do tępnięć, w których eksploatacja jest prowadzona w sposób zapobiegający powstawaniu koncentracji naprężeń i w których tąpnięcia nie występowały w ostatnich dwóch latach prowadzenia nieprzerwanej eksploatacji w niezmiennych warunkach naturalnych i górniczo-technicznych, lub
 - 2) części pokładów skłonnych do tępnięć odprężone przez wcześniejsze wybranie z podsadzką hydrauliczną pokładu odprężającego, w których po odprężeniu tąpnięcia nie występują i jeżeli:
 - a) odległość stropu pokładu odprężającego do spągu pokładu odprężonego przekracza sześciokrotną grubość pokładu odprężającego lub wybranej warstwy w tym pokładzie lub
 - b) pokład odprężający zalega powyżej pokładu odprężonego.
4. Do trzeciego stopnia zagrożenia tąpnięciami zalicza się:
- 1) pokłady lub części pokładów skłonnych do tępnięć, w których wystąpiło tąpnięcie pomimo prowadzenia eksploatacji w sposób zapobiegający koncentracji naprężeń, lub
 - 2) nie odprężone pokłady lub ich części w filarach ochronnych i opdrowych oraz inne resztki pokładów skłonnych do tępnięć otoczone zrobami, niezależnie od tego, do którego stopnia zagrożenia tąpnięciami dany pokład był uprzednio zaliczony, lub
 - 3) nie odprężone części pokładów skłonnych do tępnięć, znajdujących się w strefach oddziaływania krawędzi eksplo-

atacji i pozostawionych resztek w sąsiednich pokładach, niezależnie od tego, do którego stopnia zagrożenia tąpnięciami te pokłady lub ich części były uprzednio zaliczone.

§ 3. 1. Zaliczenia złóż węgla kamiennego lub ich części do odpowiedniego stopnia zagrożenia tąpnięciami dokonuje okręgowy urząd górniczy na wniosek kierownika ruchu zakładu górniczego, zaopiniowany przez jednostkę bezpośrednio nadrzędną nad przedsiębiorstwem górniczym.

2. Okręgowy urząd górniczy może nakazać złożenie w oznaczonym terminie wniosku, o którym mowa w ust. 1.

3. Przepisy ust. 1 i 2 mają odpowiednie zastosowanie w razie zmiany zaliczenia do poszczególnych stopni zagrożenia.

§ 4. 1. Wniosek, o którym mowa w § 3, powinien zawierać:

- 1) opis budowy geologicznej złoża lub jego części,
 - 2) opis czynników mających wpływ na zagrożenie tąpnięciami,
 - 3) oznaczenie proponowanego stopnia zagrożenia tąpnięciami wraz z uzasadnieniem.
2. Do wniosku należy dołączyć:
- 1) mapy pokładowe w skali nie mniejszej niż 1 : 5.000 z naniesionymi krawędziami pokładów sąsiednich,
 - 2) przekroje geologiczne pokładu w skali nie mniejszej niż 1 : 200,
 - 3) profile geologiczne pokładu wraz ze skałami przedstawiające sytuację geologiczną w odległości 60 m od stropu i od spągu pokładu.

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego: E. Grabowski

49

ZARZĄDZENIE PREZESA WYŻSZEGO URZĘDU GÓRNICZEGO

z dnia 29 stycznia 1970 r.

w sprawie ustalania kategorii zagrożenia metanowego złóż kopalni oraz sposobu ustalania granic pól metanowych w podziemnych zakładach górniczych.

Na podstawie § 105 ust. 1 pkt 1 i 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1969 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. Nr 24, poz. 176) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zarządzenie ustala kategorie zagrożenia metanowego złóż węgla, rud i soli lub ich części oraz zasady i sposób zaliczania tych złóż lub ich części do odpowiedniej kategorii zagrożenia, jak również określa sposób ustalania granic pól metanowych w podziemnych zakładach górniczych górnictwa węglowego, rud i soli.

§ 2. 1. Ustala się dla złóż węgla lub ich części cztery kategorie zagrożenia metanowego.

2. Złoża węgla lub ich części zalicza się:

- 1) do kategorii pierwszej zagrożenia metanowego — jeżeli stwierdzono zawartość metanu pochodzenia naturalnego w ilości od 0,02—2,5 m³/t w przeliczeniu na czystą substancję węglową lub wydzielanie się metanu do wyrobisk górniczych w ilości nie przekraczającej 5 m³/t w przeliczeniu na średnie dobowe wydobywanie,
- 2) do kategorii drugiej zagrożenia metanowego — jeżeli stwierdzono zawartość metanu pochodzenia naturalnego w ilości od 2,5—4,5 m³/t w przeliczeniu na czystą substancję węglową lub wydzielanie się metanu do wyro-

bisk górniczych w ilości od 5—10 m³/t w przeliczeniu na średnie dobowe wydobywanie,

- 3) do kategorii trzeciej zagrożenia metanowego — jeżeli stwierdzono zawartość metanu pochodzenia naturalnego w ilości od 4,5—8 m³/t w przeliczeniu na czystą substancję węglową lub wydzielanie się metanu do wyrobisk górniczych w ilości od 10—15 m³/t w przeliczeniu na średnie dobowe wydobywanie,
- 4) do kategorii czwartej zagrożenia metanowego — jeżeli stwierdzono zawartość metanu pochodzenia naturalnego w ilości powyżej 8 m³/t w przeliczeniu na czystą substancję węglową lub wydzielanie się metanu do wyrobisk górniczych w ilości powyżej 15 m³/t w przeliczeniu na średnie dobowe wydobywanie, a także złoża, w których stwierdzono występowanie fontann metanowych lub wyrzuty metanu.

3. Do złóż węgla lub ich części, udostępnianych lub przygotowywanych do eksploatacji, stosuje się kryterium oparte na zawartości metanu pochodzenia naturalnego w przeliczeniu na czystą substancję węglową; natomiast do złóż węgla lub ich części będących w eksploatacji stosuje się kryterium oparte na zawartości metanu pochodzenia naturalnego wydzielającego się do wyrobisk górniczych w przeliczeniu na średnie dobowe wydobywanie.

§ 3. 1. Ustala się dla złóż rud i soli lub ich części dwie kategorie zagrożenia metanowego.

2. Złóża rud i soli lub ich części zalicza się:

- 1) do kategorii pierwszej zagrożenia metanowego — jeżeli stwierdzono chociażby w jednym z wyrobisk górniczych występowanie metanu pochodzenia naturalnego w powietrzu o koncentracji przekraczającej 0,1%.
- 2) do kategorii drugiej zagrożenia metanowego — jeżeli stwierdzono chociażby jeden nagły wypływ lub wyrzut metanu bądź metanu łącznie z innymi gazami pochodzenia naturalnego.

§ 4. 1. W razie wystąpienia metanu w części pokładu węgla, pokład ten w obrębie całego obszaru górniczego powinien być zaliczony do tej samej kategorii zagrożenia metanowego.

2. W razie występowania zmian warunków naturalnych wpływających w sposób istotny na zagrożenie metanowe w pokładzie węgla (uskoki lub inne zaburzenia geologiczne), poszczególne jego części mogą być zaliczone do różnych kategorii zagrożenia metanowego.

§ 5. 1. W odniesieniu do złóż węgla lub ich części:

- 1) ilość wydzielającego się metanu do wyrobisk górniczych w przeliczeniu na średnie dobowe wydobycie określa służba wentylacyjna zakładu górniczego na podstawie pomiarów ilości powietrza oraz wyników analiz wykonanych przez laboratorium zakładu górniczego,
- 2) określenia zawartości metanu pochodzenia naturalnego w przeliczeniu na czystą substancję węglową dokonuje Główny Instytut Górnictwa — Ośrodek Naukowo-Badawczy do Spraw Bezpieczeństwa Górniczego Kopalnia Doświadczalna „Barbara” lub inna jednostka wyznaczona przez Ministra Górnictwa i Energetyki w porozumieniu z Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego.

2. Pomiary i pobieranie prób powietrza w celu ustalenia podstawy zaliczenia złoża węgla lub jego części do odpowiedniej kategorii zagrożenia metanowego (ust. 1 pkt 1) powinny być wykonywane w sposób określony w przepisach wydanych przez Ministra Górnictwa i Energetyki w trybie art. 83 ust. 1 dekretu z dnia 6 maja 1953 r. — Prawo górnicze (Dz. U. z 1961 r. Nr 23, poz. 113).

§ 6. Badania metanowości złóż rud i soli lub ich części, w celu dokonania zaliczenia do odpowiedniej kategorii zagrożenia metanowego (§ 3 ust. 2), przeprowadza Główny Instytut Górnictwa — Ośrodek Naukowo-Badawczy do Spraw Bezpieczeństwa Górniczego Kopalnia Doświadczalna „Barbara” lub inna jednostka wyznaczona przez właściwego ministra w porozumieniu z Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego.

§ 7. Okręgowy urząd górniczy może zaliczyć złożo kopaliny lub jego część do wyższej kategorii zagrożenia metanowego bez względu na ilość wydzielającego się metanu, jeżeli zachodzą okoliczności zwiększające stan tego zagrożenia.

§ 8. 1. Okręgowy urząd górniczy dokonuje zaliczenia złóż kopalin lub ich części do odpowiedniej kategorii zagro-

żenia metanowego na wniosek kierownika ruchu zakładu górniczego.

2. Okręgowy urząd górniczy może nakazać złożenie w oznaczonym terminie wniosku określonego w ust. 1.

3. Przepisy ust. 1 i 2 mają odpowiednie zastosowanie w razie zmiany zaliczenia do poszczególnych kategorii zagrożeń.

§ 9. 1. Równocześnie z zaliczeniem złoża lub jego części do poszczególnych kategorii zagrożenia metanowego okręgowy urząd górniczy ustala granice pól metanowych w poszczególnych kategoriach.

2. Granice pola metanowego powinny być tak ustalone, aby pole to objęło złożo lub jego część o zagrożeniu metanowym łącznie z drogami wentylacyjnymi odprowadzającymi powietrze z tego pola oraz wyrobiska, w których może nastąpić cofnięcie się gazów.

3. Pole metanowe może obejmować poziomy eksploatacyjne lub ich części, jak również roboty w partiach nie rozciętych.

4. W metanowym zakładzie górniczym niemetanowa część złoża może być wydzielona tylko w razie przewietrzania jej niezależnym prądem powietrza, zapewniającym izolację tej części od pól metanowych.

§ 10. Do wniosku, o którym mowa w § 8, należy załączyć:

- 1) w odniesieniu do złóż węgla lub ich części — wyniki badań określonych w § 5 ust. 1 pkt 1 lub 2, a w odniesieniu do złóż rud i soli lub ich części — wyniki badań określonych w § 6,
- 2) inne wyniki badań i obserwacji, mogące charakteryzować zagrożenie metanowe,
- 3) mapę wyrobisk górniczych w skali nie mniejszej niż 1 : 5.000, z naniesieniem proponowanych granic pól metanowych w poszczególnych kategoriach zagrożenia.

§ 11. 1. W stosunku do złóż kopalin lub ich części zaliczonych przed dniem wejścia w życie zarządzenia na podstawie dotychczasowych przepisów do odpowiednich kategorii zagrożenia gazowego — wnioski, o których mowa w § 8, powinny być złożone do okręgowych urzędów górniczych w terminie nie przekraczającym trzech miesięcy od dnia wejścia w życie zarządzenia.

2. Zaliczenia złóż lub ich części do odpowiedniej kategorii zagrożenia metanowego na podstawie przepisów zarządzenia okręgowe urzędy górnicze powinny dokonać w terminie nie przekraczającym sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie zarządzenia.

3. Do czasu dokonania zaliczeń określonych w ust. 2 obowiązują dotychczasowe zaliczenia oraz rygory z nimi związane.

§ 12. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego: *E. Grabowski*

ZARZĄDZENIE PREZESA WYŻSZEGO URZĘDU GÓRNICZEGO

z dnia 29 stycznia 1970 r.

w sprawie ustalania kategorii zagrożenia złóż kopalin wyrzutami gazów i skał oraz sposobu ustalania granic pól zagrożonych tymi wyrzutami w podziemnych zakładach górniczych.

Na podstawie § 105 ust. 1 pkt 2 i 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1969 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. Nr 24, poz. 176) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Zarządzenie ustala kategorie zagrożenia wyrzutami gazów i skał złóż węgla kamiennego i soli lub części tych złóż oraz kryteria zaliczania złóż lub ich części do odpowiedniej kategorii zagrożenia, jak również określa sposób ustalania granic pól zagrożonych wyrzutami gazów i skał